

Slettådalen

Helge Foss

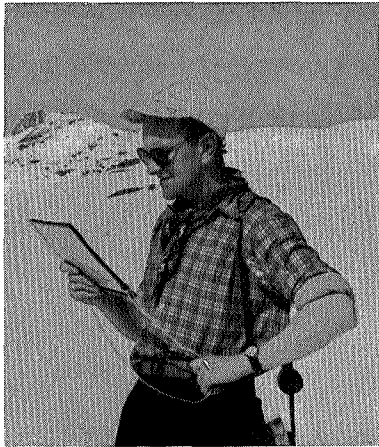
VARDESTEIN I VINTERFJELL
TANKER OMKRING EN SEN VÅR, EN VAKKER DAG
OG EN LANG TUR

Av Herbert Helgesen

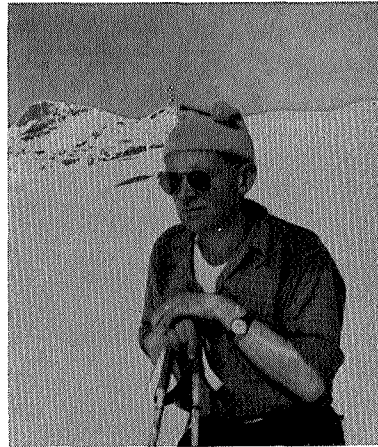
Vi får overlate til historien å dømme om etterslekten vil huske våren 1955. Det var en helt usedvanlig årstid. For å uttrykke seg på morsmålet, så var det den våren at «høna'n gikk i labba'». Snøen lå meterhøy langt ut i mai og beiskande kaldt var det. Snødde gjorde det jamt, og all den snøen som skiløperne hadde ønsket seg før jul og i konkurransesesongen, den fikk friidrettsfolket istedet. Påsken kom og påsken gikk. All organisert skiutfoldelse skulle etter tabellen være slutt for lang tid siden, men stadig vekk våknet man til en hvit by. Folk flest sukket tungt under byrdene; men noen var det jo til glede for også, det lar seg ikke nekte.

Den 4de juni gikk jeg Kvistingen på langs, fra hytta til Sivertsen og ned på demningen. Etter sigende er det bare kemner Dahl som i sin tid har vært senere ute. Og selv om jeg ikke berettet om det til den nærmeste familie, så merket ikke jeg av isen at tining og tøvær burde være nær. Mitt siste skibrekk hadde jeg langt ute i juni. Kort sagt så var det en deilig vår.

Stadig kom det ny snø. Det var et sant overflødigshorn over hodene våre. Men selv skiløpere har jo lov å klage, og hvis man skulle driste seg til å kritisere forsynet for noe denne våren, så måtte det være fordi vi fikk så alt for meget av denne hvite herligheten. Disse deilige, kalde, solfylte vårmorgnene når skaren ligger glassblank bort gjennom markene, når all anstrengelse ved skiløpningen

Herbert Helgesen

Helge Foss

består i et stavtak i ny og ne — disse dagene savnet vi. Det er lik-som lønnen for en lang og svart vinter dette å få lov å tulle rundt i busk og snar på den siste snøen i marka, disse alt for få, men dobbelt deilige dagene i mai.

Jeg var gram i hu. Helge og jeg hadde lagt opp den ene fine langturen etter den andre, og alle gikk de i tur og orden i vasken. Tilslutt begynte vi å skrive den mange-og-tyvende mai, sommeren rykket faretruende nær, og fremdeles hadde vi ikke fått en ordentlig dagstur. Vi satte håpet vårt til pinsen. Pinseaften var som alle dager før, sur og halvguffen med bløte snølinger i byen, og litt tørrere snø i høyden. 0-føre, hvis det forteller leserne mere. Det regnet natt til pinsedag og om morgenen; men så klarnet det opp. Det var tydelig at dette var et spørsmål om «Now or never», hvorpå kvinner og barn, ski og utstyr i all hast ble stuert inn og kursen satt mot Kåsa. Om turen opp er meget å berette, bare veien fra Steinbueng til Vassli er verd et kapittel for seg — i sørgerand.

Ankomst til Kåsa! Lun hyttestemming, blandet med minnene om gamle dagers liv og virke, som ligger gjemt i veggene i en gammel fjellheim. Livet var ljuvligt, «Kåsakjerringa» svinget opp med et utvidet kaloriunderlag, mens radioen meldte godvær.

Og så kom dagen, dagenes dag, tidenes dag, den annen dag i pinsen, for ikke å si 2nen Pinsedag 1955! Den begynte i det små ganske som andre dager; men den bar i seg løftene om noe større. Det grånet i 3-tiden, da vi stakk en forsiktig tå ut i rommet. Det lysnet så meget som det bør gjøre mens vi øket med noen nødvendige matbiter på kjøkkenbenken. Mainatten gikk over i en kald grønnfarge over Ångårdsvatnet og Nonshø. Sekken ventet, like tung som en ryggsekk alltid ser ut til å være. Øyeblikket ventet, det utsøkt nytelsesfulle sekund når man setter Bolmeskoen i Rottfella, når man kjender bindingen gripe. Stibøyen gir seg under foten, skien får liv. De første takene når skaren lugger litt i klistret, den første glien, gleden er like intens hver gang.

Vi seg opp lia. Litt nattstøle kanskje, men slik var føret at bakken tyktes oss flat. Krystallene gnistret innover flata, nord og ned lå Gjevilvatnet. Helge har nå en slik urimelig forkjærlighet for denne tarmen, at han vassflyr i øynene bare av synet. Han får sånn «fra-toppen-av-Okla»-blikk, med mønje i. Jeg syntes det blånet litt i landskyggen, men Helge sa nei, og han har alltid rett når det gjelder Gjevilvatnet. Vi skulle ikke dit ned, vi hadde eslet oss innover mot Neådalssnota; men var ellers uten mål og med. Dagen var ikke gammel før vi oppdaget at det ville gå lett å komme opp på Snota, og adskillig «lettere» å komme ned, så den sjansen tok vi ikke på langrennsski.

Vi dreiet nord fra Sprikletjern og gled gjennom en vårens drømme-verden ned langs Follas øvre løp, til vi fikk fatt i den første skogen på myrene ved Løset-seter. Elven hadde gått opp innimellom, og akompagnerte vår muntre vinterferd mellom hølene med sin private Frühlingsrauschen. (Helge liker at man trykker seg ut litt musikalsk.) Gjøken gol i liene, og jeg tror faktisk at jeg så en tidlig sommerfugl prøve vingene på de solmettede kuldegradene. Furu-stammene sto i rødgyllen kontrast mot den kvite Snot-toppen og den blå himmelen, mens Folla i et sél speilet det hele. Den Foss'ske kunstnersjel utløstes i et fotoknepp i forsøket på å fange eventyr-fjellet i en boks.

Før syv var vi på Trollheimshytta. Vi satt på verandaen mot øst og koset oss, og spiste litt føredugurd. Det kom ett og annet varme-

gufs fra furuskogen. Etter at vi hadde fått litt mere skareklister under skiene, la vi inn krabbegiret og krummet nakken opp mot Geithetta. Den virket ikke like flat som Bårdsgårdskamslie (noe til ord!) men den ga et godt grunnlag både for bruning og for pusten. Den bragte oss tilbake opp dit hvor vinden var frisk og livet herlig, føret godt og skiene skarpskodd, der de bar oss utover mot et fjernt Jølvatn.

Vi gikk ikke fram dit, men gjorde en stor sving øst og sørover, for å komme tilbake under Svarthamrene og ned til Slettåa. Sør i dalen, oppe ved åmotet for de tre bekkene, laget vi en liten nakenkoloni i høyfjellet. Det var så stille at vi måtte puste ut den fyrstikken som vi tente bålet med. (Helge hadde med en halvfavn bjørkved for treningens skyld.) Etter en tid ble det for varmt å sitte klælaus i skisko, og da den grøvste tørsten var slukket, dro vi videre på ørkenferd.

Føret begynte å gi seg litt. Snøen suget sol som en gammel tømmervegg, og uante milliarder krystaller rikosjerte solprosjektilene mot en vandringsmann. Vi gikk inn i et stort, hvitt intet. En hvit sekk med en vikende bunn. Fagerlivatnet lå brudelinsvasket, og enhver tanke på morgendagens juninavn og -sommer var helt fremmed for det. Sidene i dalen var like kvite, og gryten inn hadde heller ikke en svart stein. Over det hele øste solen en kokhet foss av stråler. Jeg kjente at «le cafard», ørkengalskapen, nærmet seg. Den sykdommen som jeg har latt meg fortelle angriper en fremmedlegionær i Sahara. Toppluen ga ingen beskyttelse for hodet. Brillene ga ingen beskyttelse for øynene, lyset bruste inn på siden av glasset, og solvarmen på hals, på hender, på bryst, skjorte, armer og bukse var uutholdelig. Tanken på noe svart å hvile øynene på, noe som kunne bryte alt det kvite, ble rent besettende. Oppe i kneiken ble trangen etter mørket så stor at det var ett å gjøre: Tømme sekken og stappe den over hodet, hvile øynene i et svart bad i noen minutter, før den badstuen som vi dermed hadde laget oss, tvang oss ut i soldagen igjen.

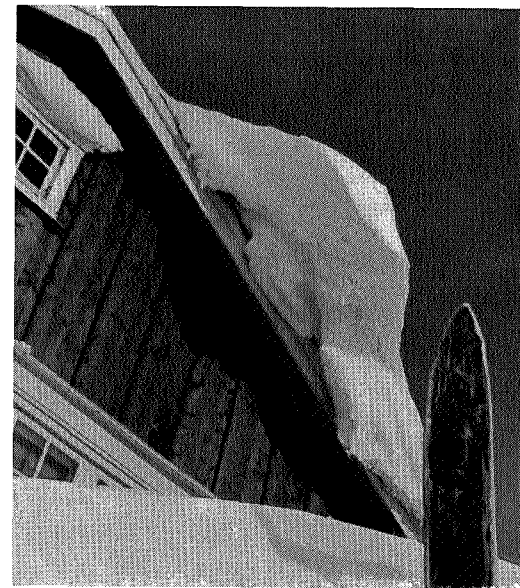
Vi ble ikke liggende igjen i det hvite Sahara ved Fagerlitjern, og i et føre som nå begynte å få vårformennelser, gled vi forsiktig ned mot Vassenden. Gjevilvatnet lå foran oss igjen, litt dypere i

sjatteringen nå enn om morgenen, mens Okla sto med solglorie rundt en nysnødd topp. Vi tok oss i gjennomslag opp lia under foten av Okla, og så ut over Ångårdsvatnet. Hadde vi hatt fuktighet igjen i kroppen, ville vi blitt våt i blikket. Vi kom ned til et snøbad, en tidlig middag og litt Kåsakos før retretten. Om aftenen var vi i byen til kinotid.

Alle gode og oppbyggelige historier har sin moral. Det har denne også: «Stol ikke på dine venner». Den treske Helge benyttet seg av den «sju-mila-styrkan» som vi hadde ervervet oss, til å gå løs på Sylenes stein. Femogførti døgn senere lå vi flate på fjellet mellom Djupholma og Riksgrensen, drepte klegg, grov stein og klodde myggstikk. På ett døgn bygget vi 182 varder (tell dem om De ikke tror det) som reiste seg røde som sommerlaks i møyhabitten. Det skulle bli en av de små røde årer som skulle bringe gylne blodleger inn i T. T.s kropp.

Og for dette formål var altså hele denne regi satt opp: Den snøfattige høst, den snørike vår, den sene pinse, det praktfulle vær, den lange tur, den sterke arm. Fra vinterfjell til vardestein.

Tro aldri på styremedlemmer i T. T. — de er istand til alt.

Helge Foss